

Waar is nergens?

Filosoferen met kinderen met 'Ergens'

© Fabien van der Ham | www.filosovaardig.nl

Leuk dat je wilt gaan filosoferen met je kinderen of klas. Filosoferen is niet moeilijk, het is hooguit even wennen want als volwassene mag je nu eens niet je mening geven. Het gaat om het denken van de kinderen en om hun antwoorden. Het enige wat jij als begeleider mag doen, is vragen stellen en beurten geven. Het zal beslist mooie gesprekken opleveren, die soms kort en soms lang duren.

Het is wel belangrijk dat de kinderen steeds argumenten geven bij hun antwoorden. Dit kun je stimuleren met doorvraagvragen als:

- Hoe weet je dat?
- Wie bepaalt dat?
- Zou het ook anders kunnen zitten?
- Is dat altijd zo?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Bestaat daar een regel voor?

Lees eventueel ter voorbereiding eerst de gratis mini-cursus filosoferen met kinderen op www.filosovaardig.nl/mini-cursus

Thema

Deze lesbrief gaat over geheimzinnige woorden die niets lijken te betekenen en nergens heen leiden, toch vertellen ze ons wel iets. Verwarring alom met woorden als nooit, ooit, nergens, ergens, iemand, niemand, niets en iets.

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

Vooruitblik

Deze les bestaat uit het voorlezen en nabespreken van het boek 'Ergens' en een filosofisch taalonderzoek naar de meest vage woorden uit onze taal.

Vorbereiding

Leg tekenpapier en potloden klaar.

Benodigheden

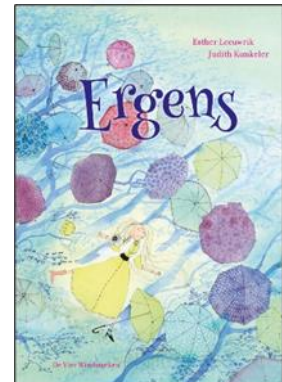
Een leeg doosje met eenzame sokken erin.

Over het boek 'Ergens'

In het boek 'Ergens' wordt gespeeld met de verwarring die de begrippen 'ergens' en 'nergens' met zich meebrengen. Op een dag besluit Eva niet naar school te gaan maar gewoon de bus te nemen. Ze weet niet waar ze heen gaat, ze heeft geen plan. Als ze uit de bus stapt, ziet ze pijlen waarop staat 'nergens'. Ze besluit deze te volgen want ze was wel nieuwsgierig naar 'Nergens'. Als er vroeger iets kwijt was riep haar moeder altijd: 'Ik kan het niet vinden. Het is nergens.'

Nergens blijkt een interessante plek vol zoekgeraakte spullen. Eerst komt Eva in een soort voorportaal. Het zit vol spullen maar ook met mensen en dieren die nog gevonden zouden kunnen worden. Maar als je hier langere tijd bent, volgt er een soort dag des oordeels waarna je definitief verhuist naar 'Nergens'. Dat overkomt ook Eva.

In Nergens heerst een droeve, melancholische sfeer van vergetelheid. Eva wil hier wat aan doen. Dat doet ze op zo'n bijzondere manier dat er niemand meer voor altijd verdwenen is.

Interactief voorlezen

Ga bij elkaar of in de kring zitten. Lees het boek 'Ergens' voor. Het verhaal nodigt voortdurend uit om tussendoor met de kinderen in gesprek te gaan over de verwarrende woorden 'ergens' en 'nergens' en alles wat daarmee te maken heeft. Bijvoorbeeld: Ben jij net als Eva's moeder wel eens iets kwijt? Waar is het dan? Hoe weet je dat?

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

Ben je net als Eva wel eens verdwaald? Waar was je toen? Wat dacht je waar je was? Kun je verdwaald zijn als je weet waar je bent?

Napraten

⇒ Praat na over het verhaal. Wat vinden de kinderen van het verhaal? Wat was grappig? Wat was zielig? Hebben de kinderen wel eens nagedacht over waar nergens is? Hoe dachten zij dat het eruit ziet?

⇒ Laat vervolgens het dichte doosje met de sokken zien. Kunnen de kinderen raden wat erin zit? Vertel dat er iets in zit waarvan je er twee hoort te hebben maar waarvan er heel vaak eentje weg is. Na wat denken en raden, weten de kinderen het vast: sokken. Maar waar zijn de vriendjes van de sokken?

⇒ Laat in het boek de prent met de verloren paraplu's zien. Zou er ook zo'n plek met sokken zijn? Laat de kinderen hier even over fantaseren. Stel dan de volgende vragen:

Is iets altijd ergens?

Waar denk jij dat ergens is?

Waar is nergens?

Geef de opdracht 'wijs ergens aan'. (laat een paar kinderen dat doen)

Geef de opdracht 'wijs nergens aan'. (laat een paar kinderen dat doen)

⇒ Doe vervolgens het doosje dicht. Vraag wat erin zit.

Er antwoordt vast iemand 'niets'. Maar...

Wat is niets?

Wat is iets?

Wie kan iets uitbeelden?

Wie kan niets uitbeelden?

⇒ Teken op het bord een stip. Vraag wat het is.

Teken dan een streep. Vraag wat het is.

Teken dan een friemel. Vraag wat het is.

Hoe wordt iets iets?

Wie bepaalt wat iets is?

Wanneer is iets iets?

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

⇒ En hoe ziet niets eruit? Geef de kinderen de opdracht om 'niets' te tekenen. Geef ze daarvoor 2 minuten de tijd. Bekijk gezamenlijk de tekeningen en bespreek ze.

⇒ Gekke zinnen maken

Schrijf de woorden iemand, niemand, ooit, nooit, ergens, nergens, iets, niets op het bord.

Welke zinnen kunnen de kinderen met deze woorden maken? Wat betekenen deze zinnen?

- Niemand kan ooit ergens niets
- Niemand kan nooit ergens niets
- Niemand kan ooit nergens niets
- Niemand kan nooit nergens iets
- Niemand kan ooit ergens iets
- Iemand kan nooit nergens iets

Afronding

Wat is van deze woorden het stomste woord en waarom.

Gespreksfragment

'Waar zijn al verdwenen sokken dan?'

'Ergens.'

'Misschien zijn ze weggewaaid, vanaf de waslijn.'

'Door het buisje van de wasmachine misschien.'

Er worden nog wat mogelijkheden bedacht. Dan sluit ik het doosje weer. 'Oké, nu heb ik de sokken eruit gehaald en heb het doosje weer dicht gedaan. Wat zit er nu in het doosje?'

'Niets.'

'Wat is dat dan, niets?'

Het meisje wappert in de lucht. 'Dit!'

'Lucht,' helpt iemand anders haar.

'Maar dan zit er dus lucht in het doosje en geen niets. Wat is dan toch niets?'

'Ja, ik weet het, als je alle woorden geprobeerd hebt en die passen allemaal niet.'

Dat is mooi gezegd. 'En nergens dan?'

'Als je alle plekken geprobeerd hebt?' oppert iemand zachtjes.

'En niemand?'

'Dat is niet-iemand.'